

Kõhunääre ei talu rohkelt alkoholi ja rasva

Kroonilist pankreatiiti põhjustab enamikul juhtudel alkoholi liigtarvitamine. Eriti ohtlik on alkohol koos rasvase toiduga.

Pankreas ehk kõhunääre paikneb ülakõhu piirkonnas kõhuõõne tagumisel seinal. Nääre on piklik ja väärtjas: pikkus 14–15 cm, laius 3–9 cm, kaalub umbes 100 grammi.

Pankreas on kõige tähtsam seedenääre, mis saadab kaksteistsõrmikuse umbes kaks liitrit seedenõret päevas. Eritumine algab pärast söömist ja kestab toidu koostisest sõltuvalt 6–14 tundi. Nõre sisaldab ensüüme kõikide toitainete seedimiseks, et nende koostisosad imenduksid läbi sooleseina verre ja lümfii.

Krooniline pankreatiit võib alguse saada ägedast põletikust, kuid see võib ka algusest peale kulgeda aeglaselt (krooniliselt). Põletik ägeneb perioodiliselt ja selle tagajärjel kõhunäärme kude hävib.

Toksilised ained, vahel ka vigastused

Euroopa maades on kõhunäärmepõletiku peamiseks põhjuseks alkoholi liigtarvitamine – koguni 80–90% haigusjuhtudest. Alkohol ohustab kõhunääret eriti siis, kui süüa väga rasvast toitu.

Kuidas pankreatiit tekib?

Alkohol ergutab maosoolhappe tekkimist. Osa soolhapet läheb edasi peensoolde, kus see ergutab kõhunääret. Lisaks põhjustab alkohol pankrease viimajuhade turse. Juhade läbitavus halveneb, rõhk nendes tõuseb ning kõhunäärme ensüümid aktiveeruvad. Näärme sekreet turse tõttu soolde ei pääse ja tekib elundi eneseseedimine.

Ka põhjustab alkoholi sage pruumimine pankrease ensüümide valgu koaguleerumise elundi juhades. See tõttu tekivad valgukorgid, mis takistavad samuti kõhunäärme sekreedi väljavoolu. Rõhu tõus rebestab juhade seinu ja tekib põletik.

Lisaks liigsele alkoholile võib pankreatiiti põhjustada ka suitsetamine, narkootiliste ainete tarbimine, kontakt toksiliste ainete, ravimine pikaajaline tarvitamine (mõned antibiootikumid, diureetikumid, beetablokaatorid, mõned kõrgvererõhu ravimid), kilpnäärme ületalitlus, vere liigne kalsiumisisaldus, lipiidide (rasvühendite) rohkus veres.

Väga harvadel juhtudel on tõbi tekkinud pankrease vigastamise tõttu kirurgilisel operatsioonil või sapi- ning pankreasejuha endoskoopilisel uurimisel. Teatud osa võib olla ka pärilikel eeldustel.

Vanemaealistel, eriti naistel, on pankreatiit sageli ummistuslik ehk obstruktiivne. Väheliikva eluviisi korral koguneb rohkelt rasva kõhuõõnes olevasse rasvikusse. Suurenenud rasvik avaldab survet sapiteedele kas otseselt või kõhuõõnesise rõhu tõusu kaudu. Sellest tuleneb sapipeetus ning kivide moodustumise valmidus. Sapikivid takistavad kõhunäärmenõre väljumist kaksteistsõrmikusse.

Pankreatiidi puhul tuleb hoolega dieeti pidada.

REPRO

